КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра публічного управління та землеустрою

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

ПП 2. Методологія та методика наукових досліджень

2026 - 2027 навчальний рік

Викладач	Мордвінов Олександр Григорович, завідувач кафедри публічного управління та землеустрою, доктор наук з державного управління, професор
Контактний телефон	+38(066)287-69-20
Ідентифікатор та код доступу (Zoom / Google Meet)	350-471-9491, код доступу 12023101
E-mail:	mordvinov1202@ukr.net
Сторінка курсу на сайті підтримки навчальних програм КПУ	http://www.zhu.edu.ua/cpu_edu/course/view.php?id=4263
Консультації	Консультації проводяться в дистанційному режимі за попереднім погодженням із викладачем через месенджери або електронну пошту

ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)	
Галузь знань	G Інженерія, виробництво та будівництво	
Спеціальність	G18 Геодезія та землеустрій	
Освітня програма	Геодезія та землеустрій	
Форма навчання	Очна (денна), заочна	
Мова викладання	Українська	
Курс (рік навчання), семестр	Курс 1, семестр 1	
Цикл підготовки	Професійної підготовки	
Статус дисципліни	Обов’язкова	
Обсяг дисципліни	Кількість кредитів ECTS	4
	Загальна кількість годин	120
	Аудиторних годин	42
	Лекції	18
	Практичні	24
	Самостійна робота	78
Форма контролю	Екзамен	
Попередні компоненти (Пререквізити)	навчальні дисципліни циклів загальної та фахової підготовки навчаючись за рівнем «бакалавр», зокрема таких як: «Українська мова», «Філософія», «Землеустрій», «Державний земельний кадастр» та інші.	
Паралельні та подальші компоненти (Постреквізити)	ПП 4 Управління земельними ресурсами А1 Підготовка та захист кваліфікаційної роботи	

МЕТА, ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни

Надання студентам теоретичних знань та практичних вмінь щодо виконання наукових досліджень, вивчення окремих складових організаційної системи наукових досліджень, методів проведення наукових досліджень тощо.

Завдання навчальної дисципліни:

- ознайомити з сутністю науки, її функціями, класифікацією та організацією наукової діяльності в Україні та світі;
- розкрити рівні методології наукового пізнання та систему загальнонаукових, конкретно-наукових і спеціальних методів дослідження;
- навчити логіки побудови наукового дослідження: від вибору теми й формулювання проблеми до обґрунтування висновків;
- сформувати навички пошуку, відбору, аналізу та систематизації наукової інформації з використанням сучасних баз даних і цифрових інструментів;
- навчити планування й проведення теоретичних та емпіричних досліджень, а також обробки й інтерпретації їхніх результатів;
- сформувати вміння оформлювати наукові статті, тези доповідей і кваліфікаційні роботи;
- виховати культуру академічної доброчесності та етичної поведінки в науковій діяльності.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні знати:

- сутність, функції та структуру науки як соціального інституту й системи знань;
- систему організації наукової діяльності в Україні, зокрема положення Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», вимоги до наукових ступенів і порядок їх присудження;
- поняття методології, її рівні та категоріальний апарат дослідження: проблема, тема, об'єкт, предмет, мета, завдання, гіпотеза, наукова новизна, практичне значення;
- етапи наукового дослідження та вимоги до його програми й плану;
- джерела наукової інформації, наукометричні бази даних (Scopus, Web of Science, Google Scholar) та принципи оцінювання якості наукових видань;
- основні методи статистичної обробки та подання результатів досліджень;
- вимоги до структури та оформлення наукових праць, зокрема бібліографічних посилань за ДСТУ 8302:2015 і дисертацій за наказом МОН № 40;
- принципи академічної доброчесності, види її порушень і відповідальність за них;
- форми апробації та впровадження результатів досліджень.

Після вивчення дисципліни студенти повинні вміти:

- обґрунтовувати актуальність теми, формулювати наукову проблему, об'єкт, предмет, мету й завдання дослідження;
- висувати та перевіряти наукові гіпотези;
- обирати й поєднувати методи дослідження відповідно до його мети та специфіки предметної галузі;
- складати програму, план і календарний графік наукового дослідження;
- здійснювати пошук наукової інформації у вітчизняних і міжнародних базах даних, критично аналізувати й систематизувати джерела;
- користуватися бібліографічними посиланнями та оформлювати список джерел за чинними стандартами;
- подавати результати у вигляді таблиць, графіків, схем і картографічних матеріалів;

- писати наукові статті, тези доповідей і розділи кваліфікаційних робіт із дотриманням наукового стилю;

- готувати доповіді та презентації, вести наукову дискусію;

- перевіряти тексти на академічний плагіат і дотримуватися правил коректного цитування.

КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати задачі прикладного, дослідницького та/або інноваційного характеру в сфері геодезії та землеустрою.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 3. Здатність розробляти проєкти та управляти ними.

ЗК 4. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК 1. Здатність планувати і виконувати теоретичні та/або прикладні дослідження, створювати нові знання і технології у сфері геодезії та землеустрою.

СК 2. Здатність критично осмислювати сучасні проблеми і перспективні напрями розвитку геодезії та землеустрою та суміжних галузей знань.

СК 4. Здатність здійснювати пошук необхідної інформації, обирати і застосовувати сучасні методи обробки, аналізу, оцінювання та оприлюднення даних, зокрема геопросторових, та метаданих при розв'язанні комплексних задач геодезії та землеустрою.

Програмні результати навчання:

РН 1. Мати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері геодезії та землеустрою, достатні для проведення досліджень і здійснення інновацій.

РН 3. Приймати ефективні рішення щодо розв'язання завдань прикладного, дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері геодезії та землеустрою, аналізувати альтернативи, будувати прогнози, оцінювати ризики, зокрема в умовах неповної та/або суперечливої інформації та неоднозначних вимог.

РН 12. Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію у сфері геодезії та землеустрою до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

РН 14. Критично осмислювати сучасні проблеми і перспективні напрями розвитку геодезії та землеустрою, дотичні міждисциплінарні проблеми.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РОЗДІЛ 1. СУТНІСТЬ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ОСНОВНІ МЕТОДИ ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Предмет і сутність науки та науково-дослідної діяльності.

Тема 2. Методологія і методи наукового пізнання.

Тема 3. Організація наукового дослідження та оцінка його ефективності

Тема 4. Інформаційна база наукового дослідження.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ

Тема 5. Теоретичні і експериментальні дослідження.

Тема 6. Моделювання в наукових дослідженнях.

Тема 7. Написання, оформлення та захист наукових робіт

Тема 8. Нормоконтроль та академічна доброчесність.

Тема 9. Апробація наукових матеріалів.

ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Контроль результатів навчання та рівня сформованості компетентностей здобувачів здійснюється на засадах прозорості та академічної доброчесності відповідно до Положення про критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Класичному приватному університеті. http://virtuni.education.zp.ua/info_cpu/node/5478

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються такі види контролю:

1. **Поточний контроль:** проводиться протягом семестру за результатами роботи здобувачів на семінарських і практичних заняттях та виконання самостійних завдань. Охоплює відповіді на теоретичні питання, тематичне тестування, виконання практичних робіт із визначення напряму, теми, об'єкта, предмета та методів власного дослідження, обґрунтування його актуальності, добору й оформлення інформаційних джерел.

2. **Семестровий (підсумковий) контроль:**

проводиться у формі **екзамену** та передбачає виконання підсумкового тестування або завдань (білетів) за матеріалом усього курсу.

Особливість оцінювання: всі види поточного і семестрового контролю оцінюються викладачем за **100-бальною шкалою**.

Для оцінювання студентів використовується система накопичування балів. Згідно з «Положенням про організацію освітнього процесу в КПУ» підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою з наступним переведенням у національну шкалу та шкалу ECTS.

Загальний підсумковий бал за дисципліну (за 100-бальною шкалою) формується як середньозважена величина на основі всіх поточних і підсумкових оцінок здобувача, отриманих протягом семестру, з урахуванням питомої ваги кожного виду діяльності.

Підсумковий бал = ($B_1 \times k_1$) + ($B_2 \times k_2$) +… +($B_n \times k_n$) + ($B_{екз.} \times k_{екз.}$)

де:

B_1, B_2, B_3,...., B_n – бали за виконання завдань поточного контролю на практичних (семінарських) заняттях, самостійної та індивідуальної роботи, виставлений за 100-бальною шкалою; k_1, k_2, k_3,...., k_n – вагові коефіцієнти відповідного виду контролю;

$B_{екз.}$ – бал за підсумковий семестровий контроль (екзамен), виставлений за 100-бальною шкалою; $k_{екз.}$ – ваговий коефіцієнт підсумкового семестрового контролю (екзамену).

Сума вагових коефіцієнтів поточного та підсумкового контролю дорівнює 1

$$k_1 + k_2 + k_3 + ... + k_n + k_{екз.} = 1$$

Структура компонентів оцінювання та їх питома вага

Види навчальної діяльності здобувача	Шкала оцінювання завдання	Ваговий коеф.	Питома вага у загальній оцінці
Розділ 1. СУТНІСТЬ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ОСНОВНІ МЕТОДИ ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ	**100**	**0,35**	**35**
Тема 1. Семінарське заняття. Дати відповіді на питання з теми.	100	0,05	5
Практична робота 1. Історичні етапи розвитку науки	100	0,03	3
Тема 2. Тестові завдання з теми 1-2.	100	0,04	4
Практичне завдання 2. Обрати науковий напрямок дослідження, визначити предмет, об'єкт дослідження, можливі методи дослідження	100	0,05	5
Тема 3. Практичне завдання 3. Сформулювати тематику власного дослідження в рамках спеціальності, визначати актуальність та сучасні проблеми галузі.	100	0,05	5
Тестові завдання з теми 3.	100	0,03	3
Тема 4. Підбір інформаційних джерел за тематикою власного дослідження.	100	0,05	5
Практичне завдання 4. Оформлення джерел відповідно стандартів.	100	0,05	5
Розділ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ	**100**	**0,35**	**35**
Тема 5. Зродити опис теоретичних та експериментальних досліджень в галузі власного дослідження.	100	0,05	5
Тестові завдання з теми 5.	100	0,05	5
Тема 6. Семінарське заняття та виконання тестових завдань з теми 6	100	0,05	5
Тема 7. Практичне завдання 5. Скласти плани курсової та кваліфікаційної роботи	100	0,05	5
Тема 8. Зробити анотацію власного наукового дослідження та скласти завдання	100	0,05	5
Тестові завдання з теми 7-8.	100	0,05	5
Тема 9. Скласти тези до участі в науковій конференції за тематикою власного дослідження	100	0,05	5
Екзамен	100	0,3	30
Разом	**100**	1	**100**
Додаткові досягнення з навчальної дисципліни (за наявністю) Результати науково-дослідної діяльності здобувача, зокрема за такі активності: – участь у предметних олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт з навчальної дисципліни; – участь у засіданнях наукових гуртків, зокрема в обговореннях у форматі круглих столів, присвячених актуальним темам з навчальної дисципліни; публікації результатів досліджень у вигляді наукових статей, тез доповідей, а також виступи на наукових конференціях.	**До 10 балів**		

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

100-бальна система	шкала ЄКТС	Національна шкала	Характеристика вимог та критеріїв оцінювання
90–100	A	Відмінно	Здобувач системно володіє методологією наукових досліджень. Самостійно формулює актуальну проблему у сфері геодезії та землеустрою, узгоджує тему, об’єкт, предмет, мету й завдання, обґрунтовує вибір методів. Критично аналізує наукові джерела, логічно описує теоретичну та експериментальну складові дослідження. Плани робіт, анотація й тези є змістовними, послідовними та належно оформленими. Відповіді повні й аргументовані; цитування та посилання коректні.
82–89	B	Добре	Здобувач вільно пояснює основні методологічні підходи та етапи дослідження. Самостійно визначає його основні складові, добирає відповідні методи й релевантні джерела. Практичні завдання виконує правильно; допускає поодинокі неточності у формулюваннях або оформленні, які не порушують дослідницької логіки. Анотація та тези розкривають зміст роботи, висновки обґрунтовані.
75–81	C	Добре	Здобувач володіє основними поняттями й методами наукового пізнання, правильно визначає загальну послідовність дослідження. Виконує практичні завдання, проте недостатньо повно аргументує актуальність теми, вибір методів або взаємозв’язок окремих складових. Аналіз джерел переважно узагальнювальний. У планах, анотації та тезах трапляються змістові чи оформлювальні недоліки, які здобувач може самостійно виправити після зауваження.
67–74	D	Задовільно	Здобувач відтворює базові положення методології та організації досліджень. Формулює тему, мету й завдання за зразком, але потребує допомоги для розмежування об’єкта і предмета та вибору методів. Добирає джерела без достатнього критичного аналізу. Плани робіт, анотація й тези містять логічні неузгодженості та помилки в оформленні; відповіді на теоретичні питання неповні.
60–66	E	Задовільно	Здобувач має мінімально необхідні знання про етапи дослідження, основні методи та правила роботи з джерелами. За допомогою викладача визначає основні складові дослідження й виконує типові завдання. Недостатньо обґрунтовує методичні рішення, допускає суттєві помилки у структурі та оформленні матеріалів. Анотація й тези частково розкривають тему; висновки поверхові, але свідчать про розуміння основ дослідницької роботи.
35–59	FX	Незадовільно	Здобувач фрагментарно володіє матеріалом, плутає об’єкт, предмет, мету, завдання та методи дослідження. Не забезпечує їх логічного узгодження, не може обґрунтувати вибір джерел і методів. Практичні роботи містять помилки, що перешкоджають використанню запропонованого плану дослідження. Анотація, тези та теоретичні відповіді не підтверджують досягнення мінімально необхідних результатів навчання.

100-бальна система	шкала ЄКТС	Національна шкала	Характеристика вимог та критеріїв оцінювання
1–34	F	Незадовільно	Здобувач не розуміє основних понять методології наукових досліджень, не може сформулювати дослідницьку проблему та визначити основні складові роботи. Практичні завдання відсутні або не відповідають поставленим вимогам. Не демонструє вміння добирати наукові джерела, будувати план дослідження та змістовно представляти його задум чи результати.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: 100-БАЛЬНА, НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо термінів виконання завдань та перескладання	З огляду на безпекову ситуацію, повітряні тривоги та перебої з електропостачанням, освітній процес базується на принципах гнучкості та академічної підтримки. Усі завдання виконуються здобувачами в асинхронному режимі без застосування штрафних санкцій чи зниження балів за порушення первинних термінів, якщо затримка зумовлена об'єктивними обставинами непереборної сили. Здавання та перескладання пропущених завдань чи тем здійснюється у зручному для студента темпі протягом семестру за погодженням із викладачем без будь-яких обмежень.
Політика академічної доброчесності	Здобувачі освіти зобов'язані неухильно дотримуватись принципів академічної доброчесності під час виконання усіх видів навчальної, наукової та творчої діяльності. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання та академічне шахрайство. Здобувачам освіти забороняється вдаватися до будь-яких форм академічного шахрайства, зокрема: використовувати під час контрольних заходів заборонені матеріали або технічні засоби; посилатися на джерела, які не використовувались у роботі; здавати роботи з однаковим змістом, підготовлені різними особами. У разі встановлення порушення академічної доброчесності до здобувача освіти можуть бути застосовані такі заходи академічної відповідальності, як повторне проходження оцінювання (контрольна робота, екзамен, залік тощо), повторне вивчення відповідного освітнього компонента або відрахування з університету.
Політика щодо відвідування занять в умовах воєнного стану	Відвідування навчальних занять здобувачами вищої освіти є обов'язковим відповідно до затвердженого розкладу. *Організація освітнього процесу в умовах загрози та повітряних тривог* У разі включення сигналу «Повітряна тривога» під час проведення занять у режимі реального часу (Zoom / Google Meet) або перебування в приміщеннях Університету, проведення синхронного заняття негайно припиняється, а всі учасники освітнього процесу зобов'язані перейти до укриттів. Навчальне заняття, перерване через сигнал «Повітряна тривога» або яке не відбулося через її тривалість, автоматично переводиться в асинхронний режим. Відсутність здобувача освіти на синхронній конференції під час повітряної тривоги, відсутності електроенергії або зв'язку не є підставою для виставлення заборгованості чи зниження підсумкової оцінки, за умови опрацювання навчального матеріалу та виконання завдань в асинхронному режимі. *Застосування дистанційних технологій та форс-мажорних обставин* У разі переходу університету або його окремих структурних підрозділів на навчання із використанням дистанційних технологій через безпекову ситуацію чи інші форс-мажорні обставини, освітній процес регулюється *«Положенням про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти з використанням дистанційних технологій при обмежені або відсутності фізичного відвідування закладів освіти здобувачами з причин непереборної сили (природні катаклізми, заходи карантинного порядку та інші форс-мажорні обставини) в «Класичному приватному університеті».* Формат участі у дистанційних заняттях адаптується до поточних технічних можливостей та умов безпеки здобувачів і викладачів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правові документи

1. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text.
2. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text.
3. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text.
4. Про академічну доброчесність : Закон України від 18.12.2025 № 4742-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text.
5. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01.12.2022 № 2811-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text.
6. Про затвердження Регламенту роботи Національного репозитарію академічних текстів : наказ Міністерства освіти і науки України від 04.07.2018 № 707. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0858-18#Text.
7. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016.

Основна література

1. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень: підручник. Київ: АБУ, 2002. 480 с.
2. Важинський С. Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень: навч. посіб. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
3. Ковальчук В. В., Моїсеєв Л. М. Основи наукових досліджень : навчальний посібник. 3-тє вид., перероб. і допов. Київ : ВД «Професіонал», 2005. 240 с.
4. Основи методології та організації наукових досліджень : навчальний посібник / за ред. А. Є. Конверського. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 352 с..
5. Кустовська О. В. Методологія системного підходу та наукових досліджень: курс лекцій. Тернопіль: Економічна думка, 2005. 124 с.
6. Пилипчук М. І., Григор'єв А. С., Шостак В. В. Основи наукових досліджень: підручник. Київ: Знання, 2007. 270 с.
7. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень: навч. посіб. Київ: Слово, 2003. 240 с.
8. Шейко В. М., Кушнаренко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : Знання-Прес, 2002. 295 с.

Додаткова (англомовна) література

9. Booth W. C., Colomb G. G., Williams J. M., Bizup J., FitzGerald W. T. The Craft of Research. 4th ed. Chicago : University of Chicago Press, 2016.
10. Creswell J. W., Creswell J. D. Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches. 6th ed. Thousand Oaks: SAGE, 2022.
11. Kothari C. R., Garg G. Research Methodology: Methods and Techniques. 4th ed. New Delhi: New Age International, 2019.
12. Kumar R. Research Methodology: A Step-by-Step Guide for Beginners. 5th ed. London: SAGE, 2019.
13. Kuhn T. S. The Structure of Scientific Revolutions. Chicago: University of Chicago Press, 1962.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

Українські освітні ресурси

Ці ресурси адаптовані під українську навчальну програму та доступні державною мовою.

1. EdEra - ed-era.com - онлайн-курси та освітні проєкти
2. Prometheus: prometheus.org.ua – курси від провідних українських викладачів
3. Наукова періодика України (УРАН): journals.uran.ua – платформа українських наукових журналів.
4. Перелік наукових фахових видань України - nfv.ukrintei.ua - категорії А і Б фахових видань

Світові університетські платформи (Англомовні)

1. Coursera – Understanding Research Methods - coursera.org/learn/research-methods - University of London
2. MIT OpenCourseWare (пошук «research methods») - ocw.mit.edu - Massachusetts Institute of Technology
3. OpenLearn - open.edu/openlearn - The Open University

YouTube-канали (для глибокого розуміння)

1. Grad Coach - youtube.com/@GradCoach - Дизайн дослідження, огляд літератури, методологія дисертації
2. Scribbr - youtube.com/@Scribbr - Академічне письмо, цитування, типи досліджень
3. StatQuest with Josh Starmer - youtube.com/@statquest - Статистичні методи обробки даних
4. Crash Course - youtube.com/@crashcourse - Серії Statistics, Philosophy (методологія науки), Navigating Digital Information

Наукові та довідкові ресурси

Інструменти для дослідників, викладачів та студентів

1. Google Scholar - scholar.google.com - Пошук наукових публікацій
2. Scopus - scopus.com - Наукометрична база даних
3. Web of Science - semanticscholar.org - Наукометрична база даних
4. Semantic Scholar - semanticscholar.org - Пошук публікацій із ШІ-анотаціями
5. DOAJ - doaj.org - Журнали відкритого доступу